

ТРАГИЧНИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА ГЕРОИЧНОТО В СТИХОТВОРЕНИЕТО „ОБЕСВАНЕТО НА ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

I. В КАКВО НАМИРАТ ПРОЯВЛЕНИЕ ТРАГИЧНИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА ГЕРОИЧНОТО В СТИХОТВОРЕНИЕТО?

- ✓ **ЖАНРЪТ НА ТВОРБАТА – ЕЛЕГИЯ** – предполага трагични преживявания на лирическият герой, като основни чувства се определят тъгата, разочарованието, скръбта.
- ✓ **ФОРМАТА** на творбата наподобява класическа ситуация на **ОПЛАКВАНЕ**.
- ✓ **ТЕМАТА ЗА СМЪРТТА** и отношението на лирическият Аз към нея също предопределя трагизма на преживяванията.
- ✓ **ЗАГЛАВИЕТО** съобщава конкретно събитие, думата „обесване”, името на героя са предпоставка за трагични преживявания.
- ✓ **ОСНОВНОТО ЧУВСТВО НА СКРЪБ** се внушава от текста на цялата творба.
- ✓ **ОСНОВЕН МОТИВ Е НАДГРОБНИЯТ ПЛАЧ**, който съответства на формата на творбата.
- ✓ **ОСНОВЕН ПРОБЛЕМ** – тревогите на конкретната личност /лирическият Аз/ за шансовете на надеждата сред гласовете на смъртта.
- ✓ **КОЙ ГОВОРИ?** – ЛИРИЧЕСКИЯТ АЗ
- ✓ **С КОГО ГОВОРИ?** – адресатът е „майко моя” = „родино мила”.

II. КАК Е РАЗРАБОТЕН ОСНОВНИЯТ МОТИВ ЗА НАДГРОБНИЯ ПЛАЧ?

Що е мотив? – в човешкия живот има важни ситуации, които са характерни, постоянно повтарящи се, независими от времето и пространството, в които се случват. Тези ситуации оставят впечатление за нещо трайно и важно – от тях се раждат мотивите в художествената литература.

✓ **Скръбта** по загиналия е дълбоко разтърсващо емоционално състояние, породено от смъртта.

✓ **Смъртта** в традиционния смисъл е загуба, разрушаване на хармонията в човешкия свят, невъзможност за връщане. Самият мотив за смъртта в стихотворението е изведен от връзката на героя с родината.

✓ **Плачът** (риданието) е реакция на тази непоправима загуба и като мотив е вплетен в емоционалната основа на творбата.

Как е разположен мотивът за плача в творбата?

- ✓ ...защо тъй жално, тъй милно плачеш? - 1.строфа, 2.стих
- ✓ Ох, зная, зная, ти плачеш, майко,... - 2.строфа, 1.стих
- ✓ Плачи! – 3.строфа, 1.стих
- ✓ ...жените плачат, пицят децата. - 4.строфа, 4.стих
- ✓ ...плач без надежда... - 5.строфа, 3.стих

ИЗВОД: Скръбта е обхванала цялата природа, тръгвайки от вътрешното Аз на лирическия говорител (изразено чрез риторичните въпроси, възклицателните изречения, използваното междуметие „ох!”, обръщението към майката, психологически мотивирано от високата степен на скръбното чувство, а повелителното изречение в третата строфа подготвя обективния разказ за скръбта, който обхваща всичко.)

III. В СТИХОТВОРЕНИЕТО ПРИРОДАТА Е СИМВОЛИЧНО ПРОСТРАНСТВО, В КОЕТО СА РАЗПОЛОЖЕНИ ГЕРОИЧНОТО И ТРАГИЧНОТО. КАК ТЕКСТЪТ ГО ДОКАЗВА?

ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРИРОДАТА И ТЕХНИТЕ СИМВОЛНИ ЗНАЧЕНИЯ

1. ВРЕМЕТО

- ✓ зима – утвърдена алегория на смъртта (подобен смисъл се открива в “Политическа зима”, “Зимни вечери” на Смирненски)
- ✓ парадоксалното е, че в това стихотворение зимната картина е с преобладаващ черен цвят, който съответства на смърт и на политическа тирания (назоваващи епитети: черна робиня, черно бесило; предмети, които се асоциират с черното: гарван, псета, вълци, гроб, изсъхнали тръни)

2. ПРОСТРАНСТВОТО

- ✓ самотното поле (сравнение със символичното значение на полето в “Хаджи Димитър”)
- ✓ “глас в пустиня” подчертава атмосферата на самотност

3. ЧОВЕКЪТ

- ✓ индивидуалният персонаж в образа на В.Левски – герой, лишен от активност;
- ✓ ако в “Хаджи Димитър” смъртта на юнака ще доведе до продължение на борбата от други, то тук индивидуалната гибел значи гибел на целия народ (един син, Българийо);
- ✓ сред останалите персонажи /старци, жени, деца/ липсват мъжете, което обрича общността, представена като семейство, обитаващо един дом, имащо една майка: България, на безнадеждност.

4. ЖИВОТИНСКИ СВЯТ

- ✓ гарванът, вълкът – традиционни митологични същества, свързани с подземния свят, представени в неалегоричен смисъл (алитерацията на съгласните “г”, “р”, “з” подсилва злокобността)

IV. БЕСИЛОТО СЕ ПРЕВРЪЩА В ЦЕНТЪР НА ВСЕМИРНАТА СКРЪБ

- ✓ символ на смъртта;
- ✓ илюстрация на конкретен факт, заложен в заглавието;
- ✓ на него „виси със страшна сила” юнакът;
- ✓ централни образи - жертвения син, Родината-майка (символи на скръбта)

ИЗВОД: Бесилото се превръща в атрибут на насилието и произвола, но и символ на непримиримата готовност да се жертваш в името на майката-родина. То разделя и свързва **майката-родина** и нейния **един син**. Бесилото създава ореол на святост, затова в творбата има момент на възхвала, изразена не по художествен път, а по-скоро в скрития смисъл на текста, защото в живота съществува диалектично единство между скръбта и нейното надмогване.

